

Управление на инвазивни чужди видове (ИЧВ) гръбначни животни от значение за Европейския съюз и хуманно отношение към животните

Нутрия *Myocastor coypus* Molina, 1782

© Stanze CC BY-SA 2.0

Разпространение

Видът произхожда от Южна Америка. Въведен е за пръв път в природата в България през 1953 г., когато нутрии са разселени в Мандренското езеро и резервата „Аркутино“. Понастоящем се среща основно в ниските части на страната – Тракийската низина, Черноморието и р. Дунав. Най-висока численост е установена в речните системи на р. Марица и р. Тунджа, както и в някои черноморски реки.

Отличителни белези и биологични особености

Нутрията е най-големият гризач в България, достигащ дължина на тялото 427–575 мм, с относително къса опашка 340–405 мм. Средното тегло е 4–6 кг, като мъжките са по-едри от женските и могат да достигнат до 10 кг. На задните лапи има плавателна ципа. Има много добре развити резци с жълта предна повърхност. Цветът на козината варира от жълто-кафяв до тъмнокафяв (във ферми се отглеждат различни цветови форми дори и албиноси), бузите са бели и има дълги бели мустаци.

Видът живее на малки групи от около 10 индивида – възрастни и полувъзрастни мъжки и женски, с един доминиращ мъжки. Нутрията достига полова зрялост на 6–15 месеца. Може да има до 2–3 поколения на година. Бременността продължава до 130 дни. Ражда средно до 5 малки, но броят им може значително да варира според сезона и условията (3–17 бр.). Максималната продължителност на живот във ферми е 6–8 г., но в природата рядко достига 4 г. Нутрията е активна предимно привечер и рано сутрин, като през зимата е активна и през деня. През активната фаза прекарва времето си в плуване и хранене, може да издържи до 10 минути под водата. Храни се с водни и хидрофилни растения, рядко – със зелени растения на брега.

Местообитания

В България обитава различни водоеми – бракични и сладководни, вкл. язовири, бавнотечащи реки, канали, оризища. Предпочита водоеми с богато обрасли брегове и избягва такива с каменисти брегове и дъно. Нутрията изгражда сложна система от тунели по бреговете на водоемите. Рядко се отдалечава от водата на повече от 100 м.

Пътища на навлизане и разпространяване

Нутрията е пренесена в Европа основно заради използването на нейната кожа. Отглеждана е във ферми или е била директно освобождавана в природата, като по този начин естествено се е разпространила следвайки реки, канали и други водоеми. В България, след въвеждането на вида в природата, нутрията бързо се приспособява, формира самовъзпроизвеждащи се популации и се разпространява. Нутрията има малко естествени врагове в България – лисицата (*Vulpes vulpes*), чакалът (*Canis aureus*) и някои едри хищни птици, като царският орел (*Aquila heliaca*), морският орел (*Haliaeetus albicilla*), бухалът (*Bubo bubo*), и др.

Въздействие

Отрицателното въздействие на нутрията се изразява в следното:

- 1) Унищожаване на растителността – нутрията се храни с различни видове растения и използва различни части от тях, като листа, корени, стъбла. При висока плътност може да намали значително растителността във водоемите.
- 2) Хищничество – нутрията може да повлияе на гнездовия успех на някои водоплаващи птици – директно или индиректно, чрез изяждане на яйцата или разрушаване на гнездата им.
- 3) Промени в екосистемите – един от най-сериозните проблеми, причинявани от нутрията е резултат от нейната ровеща дейност – изкопаването на тунели и системи, които подкопават бреговете или разрушават дигите.
- 4) Пренасяне на болести – нутрията е източник и преносител на някои опасни за животните и човека заболявания, като лептоспироза, салмонелоза, ботулизъм, някои вирусни, гъбични и паразитни инфекции.
- 5) Икономическо въздействие – установено е, че нутрията използва за храна и различни житни посеви, люцерна, захарно цвекло и други култури, като по този начин може да причини щети на селското стопанство.

Основна нормативна уредба

Регламент (ЕС) 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове, Закон за биологичното разнообразие (2002 г.), Закон за лова и опазване на дивеча (2000 г.), Закон за ветеринарномедицинската дейност (2006 г.) и Закон за защита на животните (2008 г.).

Според действащата нормативна уредба в България и Европейския съюз е абсолютно забранено преднамереното внасяне на вида на територията на България, съхранение и развъждане, включително в контролирана среда, транспортиране, пускане на пазара, използване или размяна, разрешаване на размножаването, отглеждането и култивирането му, както и освобождаване в природата.

Съществуващи мерки за управление

Подробна информация за съществуващите мерки за управление може да бъде намерена в *Ръководство за управление на инвазивни чужди видове гръбначни животни от*

значение за Европейския съюз и хуманно отношение към животните. Преди да се предприеме която и да е от мерките, описани в Ръководството, се препоръчва да се направи пълен преглед на използването на мерките, включително тяхната ефективност, въздействие върху благосъстоянието на животните и странични ефекти, както и да се вземат предвид местните условия, наличните ресурси и капацитет.

Източници

Ръководство за управление на инвазивни чужди видове гръбначни животни от значение за Европейския съюз и хуманно отношение към животните

https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm

Атлас на инвазивните чужди видове от значение за Европейския съюз. Тричкова Т., Владимирова Вл., Томов Р., Тодоров М. (ред.), 2017 г., ИБЕИ-БАН, ESENIAS, гр. София.

http://esenias.org/files/ESENIAS_Atlas_WEB.pdf

Кратък определител на инвазивните чужди видове животни от значение за Европейския съюз и България. Тричкова Т. (ред.), 2020 г., ИБЕИ-БАН, DIAS, гр. София.